Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw'

Abstract

Het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' was tot 2003 een etnografisch museum in Groningen, dat een onderdeel vormde van de universiteit aldaar. De museumcollectie bestond uit verschillende deelcollecties, waaronder uit objecten van de voormalige Tropische Landbouwschool in Deventer en Museum Princessehof in Leeuwarden. Na de sluiting van het museum in 2003 werd de collectie onderdeel van het universiteitsmuseum van de Rijksuniversiteit Groningen (RUG).

Geschiedenis van het museum

Het voormalig Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' ontstond uit de persoonlijke etnografische collectie van de godsdiensthistoricus Theo van Baaren die als hoogleraar aan de Rijksuniversiteit Groningen was verbonden. Van Baaren bezocht nooit zelf de landen waarvan hij voorwerpen verzamelde, maar kocht zijn collectie bij elkaar via kunsthandelaren. In 1968 schonk Van Baaren zijn collectie aan de Groningse universiteit, waarna de stichting Gerardus van der Leeuw werd opgericht, genoemd naar de hoogleraar die Van Baaren had opgevolgd. Via deze vereniging werd Van Baarens collectie ruimschoots uitgebreid. Onder andere museum Het Princessehof in Leeuwarden schonk haar etnografische collectie aan het museum in Groningen, omdat het Friese museum zich enkel ging richten op het verzamelen van keramiek. De gemeente Deventer schonk de collectie van de voormalige Tropische Landbouwschool. Daarnaast gaf de zakenman Fred ten Houten zijn collectie etnografica in langdurige bruikleen. Samen met de door de Vereniging Gerardus van der Leeuw aangekochte objecten, vormden bovenstaande collecties de kern van het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' dat in 1978 haar deuren opende aan de Nieuwe Kijk in 't Jatstraat in Groningen-stad. Gedurende het bestaan van het museum werd de collectie door aankopen en schenkingen aangevuld. Na verschillende mislukte poging het etnografisch museum te laten fuseren met een ander museum in Groningen sloot Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' in 2003. De museumcollectie werd opgenomen door het Groninger universiteitsmuseum, waar de verzameling nog altijd deel vanuit maakt.

Herkomstonderzoek

Er zijn verschillende catalogi van de collectie van Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' uitgebracht. Zo is er *Hoe het ging en verging*, die de zogenaamde 'MG-collectie' beschrijft; de collectie objecten die het museum tijdens haar bestaan heeft verzameld. Ook bevat dit boek een overzicht van alle tijdelijke tentoonstellingen die zijn gehouden tussen 1978 en 2003. Naast de MG-collectie wordt in *Hoe het ging en verging* ook een overzicht gegeven van de CG-collectie, die na de opheffing van de afdeling Culturele Antropologie aan de RUG werd ondergebracht bij het volkenkundige museum en de A-collectie, die in 1978 door de Australische Regering werd geschonken.

De collectie van het voormalige Tropische Landbouwmuseum in Deventer (de TD-collectie) heeft zijn eigen catalogus: *De collectie Deventer*. Naast een collectieoverzicht biedt deze catalogus ook veel achtergrond informatie over het Deventerse museum. De oorspronkelijke

collectie van Van Baaren (de VB-collectie) staat beschreven in het boek *The Collection Van Baaren*, welke helaas niet online beschikbaar is. De etnografische collectie van het Princessehof in Leeuwarden wordt gekenmerkt als de PL-collectie.

Het archief van het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' (tot 1995) is ondergebracht bij de Groninger Archieven. In dit archief bevinden zich naast stukken over de organisatie van het museum en de plek van het museum in de faculteit Godsdienstgeleerdheid ook beschrijvingen van de collectie. Buiten de hieronder beschreven bronnen zijn er ook nog verschillende catalogi van tentoonstellingen van het museum beschikbaar. Deze zijn vindbaar binnen de bibliotheek van de RUG door te zoeken naar 'Gerardus van der Leeuw'.

Related Aids

- Wetenschappelijk onderzoek in gekoloniseerde gebieden
- Wageningen University & Research
- Natuurhistorisch en Volkenkundig Museum Oudenbosch

Primary sources

Archief:

> *Regionaal Historisch Centrum Groninger Archieven, toegangsnummer 2924, Archief van de Faculteit der Godgeleerdheid van de Rijksuniversiteit Groningen, inventaris nummer 2.01 Archief van het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' tot 1995. Bevat onder andere beschrijvingen van de collectie.*
>
> https://hdl.handle.net/21.12105/71742EE35A20452A834C2A27055FE38E

Secondary sources

Boek:

> *Schotanus, M., V. Arnoldus-Schröder, en Nico de Jonge. Hoe het ging en verging: 25 jaar 'Gerardus van der Leeuw'. Groningen: Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw', 2003. Boek en catalogus uit 2003 die bondige informatie geeft over het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' en een overzicht biedt van de MG-collectie.*
>
> https://search.worldcat.org/title/66693349, ISBN 9789080798915, WorldCat 66693349

Boek:

> *Arnoldus, G. De collectie Deventer. Groningen: Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw', 2003. Boek en catalogus uit 2003 die uitgebreide achtergrond informatie geeft over het voormalige museum van de Tropische Landbouwschool in Deventer. Tevens biedt het een overzicht van de collectie van dit museum die in 1972 aan het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' werd geschonken.*
>
> https://search.worldcat.org/title/66725336, ISBN 9789080083295, WorldCat 66725336

Boek:

> *Leertouwer, L. L., H. Witte, en R. Wassing. The Collection Van Baaren: This Collection Includes Objects of Multi-Continental Origins from Africa, the Americas, South- and South-East Asia and Oceania. Onder redactie van V. Arnoldus-Schröder. Groningen: Volkenkundig museum 'Gerardus van der Leeuw', 1998. Boek uit 1998 dat een beschrijving geeft van de Van Baaren-collectie die als basis gold van het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw'.*
>
> https://search.worldcat.org/title/901427514, ISBN 9789080083271, WorldCat 901427514

Boek:

> *Baaren, ThP. van. Portret van een kollektie: Volkenkundig Museum Gerardus van der Leeuw, Rijksuniversiteit Groningen. Groningen: Centrale Reproduktie Dienst der R.U Groningen, 1974. Boek van Theo van Baaren, oprichter van het Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' uit 1974, dus nog voordat het museum officieel werd geopend, over zijn collectie.*
>
> https://search.worldcat.org/title/63510432, WorldCat 63510432

Artikel:

> *Honnef, Harmen G. 'Volkenkundig Museum Gerardus van der Leeuw, Rijksuniversiteit Groningen.' Openbaar Kunstbezit Vlaanderen 12, no. 3 (1974): 91-94. Artikel uit 1974 dat de geschiedenis van Volkenkundig Museum 'Gerardus van der Leeuw' beschrijft.*
>
> https://www.okv.be/archief/volkenkundig-museum-gerardus-van-der-leeuw-rijksuniversiteit-groningen

---

Relevant Data

TO BE FILLED

first edited by Wiebe Reints as original_author on 2025-05-13
last edited by Wiebe Reints as original_author on 2025-06-16 (applies to section: Main text)